

בראתי יצר הרע ובראתי

תורה תבלין

A Sha'arei Tefillah Publication
29 Parker Blvd. Monsey, NY 10952

חג הפסח - זמן חרותינו - CHAG HAPESACH

טו'-כב' ניסן תשנ"ט APRIL 1-8, 1999

מדעת עליון

מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו... תרח אבי אברהם (הגדה של פסח)

הנה ענין זה ע"פ המשנה בפסחים "מתחיל בגנות ומסיים בשבח". ויש להבין, מה התועלת בזה שמזכירים את העבודה זרה של אבותינו של אברהם אבינו - הלא אברהם אבינו ע"ה נעתק לגמרי ממקורו הראשון והתחיל יחוס חדש לגמרי, ומה לנו בלילה הזה לשוב ולייחסו אל מוצאו הראשון? אך, הסביר לנו הענין הג"ר אליהו דסלר זצ"ל בס' מכתב מאליהו, שדוקא זאת רוצים ללמדנו: שנתאר לעצמינו את אמיצות דעתו של אברהם אבינו שקם ועמד כנגד אביו וביתו וכל משפחתו, ונגד כל העולם כולו, ונלחם למען אמיתת יחודו ית'. הרי כל אחד מאתנו יודע כמה קשה הדבר לשחות כנגד זרם הכלל, אפילו בסביבה שמתנגדת רק מעט לדעותינו. על אחת כמה וכמה למי שהוא יחיד ובודד בתוך הסביבה שהיא כולה מתנגדת בהחלט. הרי לנו ציור למידת האמיצות שהצטרך לה אאע"ה כדי לעמוד נגד תרבות של עבודה זרה מושרשת ויציבה מדורי דורות. אין זאת אלא קשיות עורף ממש לצד הטוב, וא"י להגיע לזאת אלא בהחלטה מוצקה כברזל שלא להכנע בשום פנים ואופן.

ובכח זה קבל אברהם אבינו הבטחה בגדר ברית שלא תופר לעולמים, שלא יכלה זרעו - שפירושה, הנקודה הקדושה הטמונה בלבו של כ"א בישראל, לא תתבטל לעולם. וכן כאן, הנקודה הקדושה שירשנו בנשמותינו, היא היא האמיצות של אאע"ה ממש, שהמשכה בזרעו הובטחה על ידי הברית הנ"ל.

לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה, אלא אף אותנו גאל עמהם וכו' (שם) כאורה יש להקשות, דהנה לקמן בהגדה אמרין "לפיכך אנחנו חייבים להודות וכו' למי שעשה לנו ולאבותינו" (כן היא הגירסא ברמב"ם ועוד). והנה בתחילה בסיפור הגאולה אמר "לא את אבותינו וכו'" דהעיקר היא הגאולה לאבותינו, אלא שיש גם גאולה לנו. ואילו ב"לפיכך" שהיא ההודאה על

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' וכו' (פ' בשלח טו-א)

Following Moshe's first confrontation with Paraoh, in which he demanded in the name of Hashem, that the Jews be permitted to journey into the wilderness to offer Korbonos, the persecution of the Bnei Yisroel increased. They were required to fulfill their quotas without being supplied the necessary materials, and when they were not met, the Jewish taskmasters were beaten. In their anguish, the taskmasters blamed Moshe for their added suffering. Moshe then said to Hashem, "וַיֹּאמֶר בְּאִתִּי אֵל, מִפְּרַעְיָה - From the time that I came to Paraoh, he did evil to this people."

Moshe Rabbeinu thought that his mission to Paraoh would at least in some way signal the beginning of redemption, but it had not occurred. To this, Hashem responded, "My ways are not your ways, for I accomplish judgement and compassion simultaneously."

R' Gedalyah Schorr ZT"L clarifies this: Moshe accepted Hashem's response without comprehending how compassion was manifest amid such judgement. However, as the Exodus reached it's climactic end with such judgement. However, as the Exodus reached it's climactic end with *splitting of the Red Sea*, he was able to look back at all that had transpired throughout the golus and perceive that, indeed, all had been for the good. In the most difficult times, Hashem's attribute of compassion was manifest. Therefore, Moshe began his song of praise with the very word "ואז", with which he had expressed dismay.

הלכה ברורה בענין הלכות פסח

The abundance of wine drunk at the Seder signifies the theme of *freedom*, which is dominant throughout this night. To demonstrate proper *freedom*, one should discharge his obligation in the preferred manner. R' Moshe Feinstein ZT"L was therefore, of the opinion that one who uses grape juice for the four cups has likewise not demonstrated freedom (although he is considered to have discharged his obligation).

THE NIGHT KOEL OF SHA'AREI TEFILAH WOULD LIKE TO TAKE THE OPPORTUNITY TO SPONSOR THIS ISSUE AND TO EXTEND AN INVITATION TO ALL MEMBERS OF THE COMMUNITY TO COME AND JOIN THIS LEARNED AND LIVELY KOEL. YOU WON'T REGRET IT!

For information, sponsorship or dedications, call 914-362-4380.

he could not find his Matzos. When he told his wife where he had stored the Matzos and asked if she might know what had happened to them, she paled. She had thought that those were the Matzos designated for the poor people and had given them all away! The Maharsha, probably for the first time since his youth, would have to make do with Matzos which, while fit for use, had not actually been prepared under his own personal supervision.

The Maharsha reacted to the situation by excusing himself and going into another room, where he proceeded to pace back and forth, deep in thought. It was there, that R' Shmuel was overheard repeating to himself, in an even voice, "משהו חמץ דרבנן, משהו כעס דאורייתא" - *A minute amount of Chametz is Rabbinically forbidden, however, a minute amount of anger is prohibited by the Torah.* In this remarkable manner, the great Maharsha was able to control himself and not, G-d forbid, hurt his wife's feelings, celebrating the Yom Tov of Pesach, in his usual cheerful self.

TORAH GEMS

והגותם אותו חג לה' לדורותיכם חקת עולם תהגוהו וגו' (פ' בא יב-יד)

The words "חג לה' - *a festival to Hashem*, underscore the true meaning of Pesach.

The **Meshech Chochmah**, R' Meir Simcha of Dvinsk ZT"L explains, that a person living in modern times who views the exodus from Mitzrayim merely as an ancient tribe's attainment of freedom from physical bondage, may justifiably wonder why it is so important to celebrate an event from the distant past. On the other hand, if he understands that the *Yetziah* - exodus, represents a spiritual transformation of an entire nation from a state of impurity to sanctity, from the mundane to the timeless, then he will truly rejoice, regardless of the times or circumstances under which he actually lives.

This is what the Possuk is telling us. If we celebrate Pesach as a festival to Hashem - in it's spiritual sense - then we will be celebrating this Yom Tov as an everlasting law, a חק, for our generation, and all those to come in the future.

הגאולה, הקדים "לנו" ל"אבותינו", דמשמע דעיקר הגאולה היא לנו? והשיב ע"ז הגרמ"ד סאלאווייצק שליט"א, דבענין זה של "אף אותנו גאל משם" יש בה תרי ענינים. חדא, מה דאמר' בהגדה ד"אילו לא הוציאנו הקב"ה ממצרים, הרי אנו ובנינו משועבדים וכו' ", ולכן, אמירה זו של "אף אותנו גאל משם", היא מדין סיפור יציאת מצרים - דגם אנחנו בכלל הגאולה. ולענין זה, העיקר הוא גאולת אבותינו. ושנית, יש חיוב לאמרו מדין הלל כמש"כ הגרי"ז זצ"ל על הרמב"ם דהלל של לילי פסחים אינו מדין קריאת ההלל, אלא מדין אמירת שירה ע"ש. וא"כ אותה אמירה של "אף אותנו גאל משם" נכלל בחיוב זה, דחייב לומר שירה על הנס שנעשה לו.

לפי"ז מתבאר היטב, דלענין עצם הגאולה, הקדים את גאולת אבותינו שהיא העיקר, וזהו שאמר "לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם" דאנו נטפלים להם. אבל כשאנו אומרים שירה ב"לפיכך" ומודים על הנס עצמו שנעשה לנו ג"כ, בזה יש להקדים גאולה שלנו לגאולת אבותינו, וזהו משנא' "שעשה לנו ולאבותינו".

מעשה אבות....סימן לבנים

The classic Talmudic commentary, which is found in most editions of the Gemarah, is the commentary of R' Shmuel Eliezer Eidels ZT"L, known throughout the world as the **Maharsha**, and it is considered basic for in-depth understanding of Talmudic discourse. Aside from his genius, the Maharsha was exemplary as a man of boundless kindness. It is told that outside his home in Ostrow, Poland, where he served as Rov, a plaque bore the inscription (איוב לא-לב) "בחוץ לא ילין גר, דלתי לאורח אפתח" - *Let no stranger spend the night outside, my door is open to any guest.*

Each and every year before Pesach, R' Shmuel would commission the baking of many pounds of Matzah which he would distribute to the poor. These Matzos were stored in his home and were kept separate from the Matzos which were prepared for his personal use. The latter were prepared under R' Shmuel's own personal supervision and the baking process for his personal Matzos incorporated many חומרות - stringencies not commonly employed.

It happened one year that on Erev Pesach, the Maharsha went to select the Matzos that he would personally have placed upon his seder table, but